

Oglas: pripisana itd. običaj i računaju se na temelju običajnog cjenika ili po dogovoru.
 Novici za predbrojbu: oglas: itd. nalje se naputnicom ili položnicom pokr. Stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.
 Kod saradbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.
 Tho list na vrijeme ne primi, naka to javi odpravnično u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se ličvana napiso - Reklamacija.
 Cokovnog računa br. 847.849
 Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nealoga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izrazi svakog utarka i politika o politiku.

Netakani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netakaju, a ne frankirani neprimaju.
 Predplata sa poštarijom stoji: 12 K u obće, 3 na godišna 6 K za seljake ili K 6—, odn. 3— na pol godine.
 Izvan carevine: više poštarina. Plaća i ulaže se u Puli.
 Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.
 Uredništvo se nalazi u ulici Gialia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svake svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Givjić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni, suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Skupština „Edinosti“

U nedjelju sastati će se prvaci slovenskoga i hrvatskoga naroda Trsla i Istre na glavnoj skupštini političkoga društva „Edinosti“ u krasnim prostorijah „Narodnoga Doma“ u Barkovljah, kraj Trsta. Od godine do godine raste važnost tih skupština pa se i broj članova sve to više množi i sve to više zanima za naš javni život.

Razprave na skupštinah „Edinosti“ jesu uvijek živahne i zanimive. Ono par sata, što se članovi „Edinosti“ svake godine sastanu na dogovore, prodje uvijek preneglo i svatko žali, da se nemože ostati dulje na okupu.

Izvjestaje naših narodnih zastupnika i prvaka — sluša mnogobrojno občinstvo pažljivo i pobožno, kao propovjedaoa u crkvi. Svako pitanje, koje zasjeka u naš narodni život, nađe na tih skupštinah svoga zagovornika ili branitelja. Svakomu je slobodno, da se izjada, da pita za savjet, da predloži ono, što bi moglo unapriediti naše narodne težnje, da predstavi vođjam naroda pravo stanje pučanstva u pojedinih krajevih naše uže domovine.

Na skupštinah „Edinosti“ razpravlja se mnogo, stvara se zaključke i resolucije. Mnogo toga ostane nevaženo i neuslišano od strane onih, koji su zvani i plaćeni za to, da narodu pomognu, da odstrane krivice, koje ga tište, da mu diele prava, kako im to zakon propisuje. Radi toga mora se iste stvari godine i godine opelovati, poostriivati, novimi dokazi podkriepljivati. Ništa nehasni!

Sutiti nesmiemo, jer bi se naš muk smatralo plašljivošću, malodušnošću ili zadovoljstvom. Govoriti moramo glasno i jasno, pitati, zahtjevati pa bilo to i sto puta redomice: sve ono, što nam protuzakonito krati, sve ono što nas ide kao občinare i državljane, koji činimo svoju dužnost milom ili silom napram obćini, pokrajini i državi.

Na skupštinah „Edinosti“ doznaju zastupnici naroda iz usliju izbornika izravno za jade i nevolje koji ih tište i tlače. Od tih jadah i nevoljah izvistićuju oni dalje carsku vladu, ministre, i ako treba i samu svietlu krunu. Krivde i nepravice mora se prije il kasnije dokinuti, jer su protuzakonite, nemoralne, nepoštene. S njimi valja upoznati — u koliko ih nebi poznali — one, koji zastupaju narod, koji mu prednjače, koji ga rukovode. Ovih je sveta dužnost, da mole, da zagovaraju, da pitaju i zahtjevaju neka se narod usliša, neka se narodu zadovolji, neka se zadovolji zakon.

Dodjimo dakle svi, koji možemo, na skupštinu „Edinosti“ u nedjelju u Barkovlje. Ponoviti ćemo tamo stare jade, dodati ćemo im novih, mnogo, bezbroj, jer je nevolja našega naroda velika, bezkraju. Sutiti nemožemo, jer bi nam se reklo, da smo zadovoljni, da smo sretni, što bi bila najveća laž ovoga svieta!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 23. oktobra 1901.

Evo me da Vas kratko izvjestim o jućeranjoj i današnjoj sjednici.

usavršili nauku o ljudskom organizmu i njegovom normalnom djelovanju, takozvanu anatomiju i fiziologiju. Tako je bilo moguće pobliže zaviriti u ovo najvoličanstvenije i najčudnije djelo božje, u usporedo s time otvoreni su vidici o uplitivima raznih stvari na čovjeka i o djelovanju njihovom na njihov organizam. Spmenute znanosti, anatomija i fiziologija podučile su nas ne samo o sastavu našega tiela, nego i o zakonima, kojima je naš organizam, naš život i djelovanje njegovo podvrženo. Mi tu vidimo molekularne sile, vidimo zakone adhezije i kohezije, zakone o lomu svietla i zvuku, razno kemičko spajanje i razlaganje, mehaničke zakone itd., kojima je naš organizam isto onako podvržen kao i ostala priroda. Mi poznamo uvjete života kao i one, uslied kojih smrt nastaje. Nauka, koja se time specijalno bavi, t. j. koja si je uzela za zadaću očuvanje i njegovanje zdravlja, kako pojedinih ljudi tako i društva ljudskog, zove se zdravoslovlje ili higijena. Ona nas podučava o uvjetima, koji su nužni da budemo zdravi i da ostanemo zdravi, kao i o sredstvima, koja su potrebna, da se tim uvjetima zadovolji.

Ovdje valja naročito iztaknuti jedan vrlo važan princip — zakon, koji je od

Za ukinuće mitnice.

Predlog Vychodila i drugova da se mitnice ukine 1. jenara 1902. nije bio prihvaćen bez razprave već u petak, nego se onaj dan razprava započela i prenesla na jućeranju sjednicu. U jućeranjoj sjednici govorilo je o tom više govornika: Svi su izlicali noždu, da se mitnice ukinu, mnogi su rekli da su mitnice sramota za našu državu. Napali su na c. kr. vladu, osobito na ministra financija, što je stalno njegovim poticajem gospodarska kuća propustila o tom razpravljati, te što se nevrši jednoglasni zaključak zastupničke kuće. Ministar se je branio tim, da mitnice ipak nose, i da treba od njednog drugog naći novaca da se odnosni iznos mitnica nadomjesli. I on je malenja da bi se imale ukinuti, al da treba naći kako da se dobije novaca mjesto njih.

Za podržavljenje željeznica.

Zastupnici Kaftaa, Mastalka i drugovi postavili su presan predlog, da država preuzme u svoju upravu željeznice: sjeverozapadnu, južno-sjevernu saveznu, i pruge austro-ugarskoga državnoga željeznikoga društva. Česki zastupnici zagovarali su taj svoj predlog sa gospodarskoga gledišta. To su željeznice, koje nose, i od kojih bi država ljepih dohodaka mogla imati. Njemački zastupnici svallili su tu stvar na narodno-političko stanovište, pak se izrazili proti prešnosti predloga. Jućer pretrgnuta razprava o tom predlogu svršila je danas. Prihvatilo se je predlog, da se prešni predlog Kaftana, Mastalka i drugova izroči željezničkomu odboru u razpravu.

Radi nereda u Litavi.

Ovoga ljeta došlo je kakvih 3000 Njemaca u mjesto Litavu u Moravskoj, koje broji nešto preko 4000 stanovnika, od kojih ¼ Čeha ¼ Njemaca. Obćina

bijaše prije u rukuh Njemaca, a pred nekoliko godina došla je u ruke Čeha, dakako posve naravskim razvojem stvari. Onim izletom kao da su Njemci htjeli obćinu tobož opet osvojiti. Ponašali su se osvrno. Došlo je do nereda. Radi tih nereda postavio je dr. Stransky i drugovi presan predlog. Hoće da se stvar točno pretraži i da se krivice kazni. Taj predlog razpravlja se danas. Razprava je žestoka. Na Stranskoga napadaju razni Njemci osobito Šenerijanci. Skoro ma nepuste govore. I. Al on se neda, i odbija napadaje. S njemačke strane je glavni govornik savjetnik višega sudista d'Elvert, koj, reć bi, bijaše također kod onoga izleta. Govori kao žestok Njemaac. Plijeskaju mu njemački zastupnici svih stranaka, osobito i Šenerijanci.

Za podporu u Istri.

Zast. Spincić i drugovi postavio je presan predlog: 1. da se dade čim prije podpora onim predjelom u Istri, na selih, koji su postradali uslied raznih nezgoda, što poglavito u svrhu izvedenja raznih pomanjih radnja, 2. da se postavi naknadno još u proračunu svota za razne javne radnje kao što su osušenja, uredjenje potoka, gradnje cesta, luka itd. Postavio je taj predlog u savezu sa jur prije postavljenimi predlogi, i također sa prihvaćenimi resolucijami za razne radnje.

Sličan predlog postavio je zast. Biankini i drugovi za razne predjele u Dalmaciji.

DOPISI.

Otok Krk, 20. oktobra: Ovdje se počelo ozbiljno razpravljati, kako bi se za cilii otok Krk zasnovala potrošna zadruka sa sielom u Krku, od čega se rek bi strasne naša gospoda. Čoje se od naroda, da je proti zadruzi govorio sad ovaj

stvari u tom pogledu, koje su čovječanstvu doniele neizmjerne koristi, tako u pogledu infekcionih bolesti kao tifusa i dr., koje se mogu dandanas umanjiti i preprićiti. Higijena nas je podučila i otkrila nam uticaj stana na čovjeka, da se pouzdano možemo nadati, ako se budemo obzirali na sve propise, što ih ona u tom pogledu daje, da će se smanjiti broj bolesti i naročito pružiti prilika, da se uzmožnu naša djeca valjano i snažne razviti. Higijena je otkrila opasnosti raznih obrta i zanata na dotične radnike i podučaje ih, kako da se čuvaju i štite; da spomenut primjera radi samo na opasnosti i bolesti kod radnika u tvornicama žigica, u rudokopima, klesara, minara, tokara, i drugih, kojih obrti i zanati prouzrokuju razne bolesti a naročito kroničke bolesti pluća, a higijena nas podučava, kako se tome može na put stati. Higijena nam je otkrila, kako zlo utiče na dječiji organizam škola, ako nije gradjena i uređena prema sanitarnim propisima i ako se s djecom ne postupa onako u školi, kako to odgovara higijenskim zakonima i kako su uslied navedenog učenici izvršeni svakovakim bolestima, koje se „školskim bolestima“ nazivlju, a koje djecu za cilii njihov život unesreće. (Dalje sledi.)

PODLISTAK.

Hrana i njezin utliv na čovjeka.

Piše A. Fordušić.
(Nastavak).

Pa i dan danas imade ljudi, koji vjeruju, da neke bolesti tako n. pr. suha (tuberkuloza) pluća) može nastati uslied zloćestog pogleda, uslied proklinjanja, da se može jedan čovjek po drugom okinuti, obćarati, (obengijjati). A kome nije poznata ona zlokobna postapalica, tako je bilo sudjeno*, u koju se više vjeruje, nego u sveto pismo. Rieć sudbina (fatum) ležbi na usnama kako neizobraženih tako i izobraženih slojeva naroda. Kolika je množina našeg svieta, koji se u slućaju epidemickih bolesti tješi onom, da je tako moralo biti, da je to sudjeno, a ljudi neće da vide uzroke u pokvarenom vazduhu naših stanova, u pokvarenoj hrani, kojom se hranimo, u moćvarnoj i nezdjavoj okoli, koja nas obkoljuje.

Pa i u obrazovanijim slojevima kojim i kolikim predsudama i praznovjerju susrećemo, odveć je pozuato; i to sve uslied nepoznavanja faktičnih uslova za zdravlje.

Istom otkada su prirodne nauke u obće, a naročito fizika i kemija uznapredovale, bilo je moguće proučiti, razviti i

sad očaj, naravski od gospode, što ako ne drugo, moralo bi naučiti naših, da ustraju u svojoj namisli, a u Istriji od 5. tek poslali su u boj nekog Flegmatika. Vidi se, da naša gospoda ne znađu baš mnogo glavom misle, kad šalju u boj kao svog vođu Flegmatika, jer svako zna, što je flegmatik, baci ga ovamo, baci ga onamo, pa ako hoćeš, daj mu i batinom po leđima, da će sve mirno podnašati, a na kraju ćemo i to napomenuti, da mi poznajemo jednu životinju, koja je veoma flegmatična, ali konjanici u ratu ne jašu nikad na njoj!

Flegmatik počinje ovako: Pozivlje se na jednog svoga patriotu, koji je umro u prvoj polovici prošlog vijeka, a koji je rekao: „Doći će vrijeme, kad bude velika zimija obkolila čitli svijet (mislio je na brzojav), kad budu sudci golobradi (mislio je na današnje načelnike, jer su u ono vrijeme obavljali službu sudca dvanaest seoskih starješina) i kad budu svetečnici trgovci. Oh! tada ne bi htio, da bude na svijetu ni moje stare cizme, jer će tada biti vrijeme velikih nesreća i biede; bit će blizu konac svijeta.“

Kad čovjek stogod piše i napominje riječi jednoga, koji je nekada živio, čini to zato, da svojim riječima poda veću važnost i osvjeđenje, pa onaj, na koga se pozivlje, mora biti veoma pametan. Da vidimo sada, kako je bio pametan patriota našeg Flegmatika. On je mislio, da će od brzojava propasti svijet, mislio je valjda, da je u brzojavu vrag. Zar ne, kako je morala biti ta glava pametna, kad je mislila, da će brzojav obořit sav svijet? Brzojavni činovnici, kad bi im tko stogod slična rekao, takvom bi kazali, da su mu kola u glavi poremećena.

Na onu drugu točku, koje se veliki patriota bojao, imali bi napomenuti ovo: Bilo je vrijeme, kad su se celom otoku Krku iz jednog mjesta zakoni krotili i tereti na ledja celomu otoku prtili: dobra nije bilo. Ali to je nekada bilo, a sad se spominjalo. Vjerujemo, da bi naša gospoda još i sada htjela gospodariti čitavom otoku, ali i vilani znadu kadgod otvoriti oči i pokazati signori, da oni nisu baš njihovi sčavi, pa kad bi htjeli, da bi mogli okrenuti batinu i nekoga drugoga okrstiti svojim sčavima. To je valjda ono, česa se signori boje, pa baš zato i viču na popove, koji bi htjeli osnovati potrošnu zadrugu za čitavi otok Krk sa sielom u Krku.

Bilo bi bolje, da se Flegmatik malko okrene i po samom Krku, a da ne sjedi uvijek za svojim punim stolom kod kuće ili pak u kavani sa „Pravom Našom Slogom“ u ruci, i zagleda malko u kuće krekih kampanjola, pa će, ako ima još u sebi ikoliko ljudskog (ne kažemo kršćanskoga) srca prihvatiti sa povovima i u prijateljstvu s njima nastojati, da se ne samo čim prije osnuje potrošna zadruga, nego da se čim više razširi djelokrug već obstojećeg „Središnjeg vjersijskog zavoda“. Ali da, to je sve osnovano na temelju kršćanske ljubavi, a našega Flegmatika nije baš zato mnogo stalo; njemu je glavno njegovo talijanstvo, kako se razabire iz njegova članka; pa bi i zavozio, kad bi mogao, svojom junačkom desnicom (škoda da je onako nespretan) otokom Krkom, tamo sve do blažene zemlje. Ne će bit ništa, signori miei cari; zar ne vidite, da već ni ista naša gospoda u pokrajinskom gospodarskom vieću, ne će o nama ni čuti, već nas puštaju, da se slobodno odcjepimo od Istre. (Ipak nas se boje! Opazka Gambarova.)

Proti onomu, što kaže Flegmatik, da će popovi, dajući u središnjoj potrošnoj zadrugi kmetom robu na vjeru, ovoga upropasti kasnije sudbenim troškom, opaziti ćemo, da će slabo od toga imati zaslužba njegovi avvocati delle cause perse.

Još bi mogao mnogo kojesta nadodati, kako naši signori rade s našim

kmetom, ali ću to ostaviti radije za drugi put, a za sada ću još samo ovo spomenuti.

Ovih smo dana imali čast viditi u svojoj sredini onog, koji zastupa načelo „Nihil“ (Nihil, menim, da je bilo i ranije: Opazka nekog grbavog Vata) koji u čit prirediti naša gospoda, „Nihil“ večeru. Jedan od prisutnih naših je saobćio, da je on večeri jedan gospodin, koji kaže nije spobaban izreći dva riječi jedni za drugom, razdvajajući tako misli, da se sve čedom čudilo. Koliko je na tojnu siline, ne možemo reći, i mi zamčiti, da je istina. Kad se dobro pozabavili, a i vrijeme je proljalo; jer je (jag) puhak i kiša lievala, kao da je zaplakala nad tim društvom, dignuli se, da sprovedu željenog gosta. Mislili smo, da će gospoda najprije krenuti po gradu, pod vodstvom purificiranog kapobande, pak ići pod prozore onih, koji, kako to običavaju činit iz sličnih večeri, ali obilna kiša im je valjda razbladila moždane, pak će valjda prigodom koje druge večere. Ala su interesantni — do smješnosti!

Iz Nerexina 18. t. mj. Davno je tomu, što smo Vam javili, da se kod nas obaviše občinski izbori, po kojima bi imali stupiti petorica Hrvata u občinu. Ali bilo pa prošlo: o tomu se sada suti ko riba u vodi. Nije ni to bez uzroka; bit će da se naši Rimljani dosjetije jađu i protušili priču o braći Horacijevcima, pa stali šnovati kako bi na vrijeme našli i toj rani lieka, i tako prekrili svoju ranjavu petu pred strielcima, koje bijahu odapete. Poltraziše svog Menenija Ogripu — u Poreču. I nisu se prevarili: on im je propričao milu bajku, te nesložnu braću k slozi priveo! Naše talijanomše morala su pri tom voditi dvojaki razlozi: Ili nehtjedose, da im Hrvati udju u občinu, te da in u koječem ne kvare računa; ili, jer je strah kako bi se izrazio, a da, poslužiti ću se sa Tollicell-jem — strah pred prazninom! Koješta! No manimo se toga: vrijeme lieči i odkriva rane — nego se radije osvrnimo na veoma važnu činjenicu. Ali da ne bi Vaši čitatelji možda pomislili, da su se kod nas okolnosti promienile, moramo im u prvi mah javiti, da je ovdje sve kao i prije. Sule ko Sule; hrani kanarce, goblube, više protli povovima i računna kamate! Ali ipak važna promjena! Naši talijanasi ustrojili posujilnicu, a u tu, — ne čudite se — upisao se i naš dragi Sule. Koje li opreke! Tu na 18. listopada došao amo neki učitelj Koza-lovič, ili kako se ono piše, — o, slaba moja pameti! A — ha Coslovich, i tumačio ljudem o načinu i svrhi djelovanja te posujilnice. Kažu, da to ne čine na ustuk posujilnici, koju osnovaš mjesni Hrvati, nego da pomognu narod! Vidiš, vidiš, da pomognu narod! Pa ipak ti ljudi imaju smisla za narod! Zbilja možda netko postaje pokorna Mandaljena! Dvojimo! Vuk dlaku mjenja, ali čudi nikada. Nego Coslovich je poslat iz Poreča, pa ovdje valja da se odazove glasu tamosnijih Bogova! A i Salata se upisao. Eto Vam Menemijeve priče! — Tumačilo se u školskoj sali g. Tonolli-a. Je li svak dokučio, to je drugo pitanje. Zbilja, taj Coslovich odsjeo Vam je kod talij. učitelja Tonolli-a. A, taj čovo Vam je pravi jeremita, jeremita u podpunom smislu rieči, a s druge strane desni prijatelj Šuleta. Nije li to malo čudno!! Ali ipak imaju nešto zajedničkoga: — jednako ljube — Hrvate i naše crkvene obrede. Sule propagator italijanizma, a Tonolli propagator istoga pod firmom katolicizma. Eto to su im dođirne točke. Taj gospodin, obhadjao Vam je kardinalske pragove u Rimu ovih praznika, moleći, da odrede da u Nerexinah budu svi crkveni obredi u latinskom jeziku. Ovdje ližali biskupu Mahniću skuta i koljena, a par dana zatim, pisali, prosjedge proti uveđenju glagolice u Rim. Ont prvi baciše misao da se ovdje ustroji posujilnica na ustok hrvatskoj i išli su u Poreč moliti gospodu za izdašnu pomoć.

Preporučamo i nadalje da se neki nerexinzi-Hrvati s njime bratime, a nek do ugodnoga znanja i prijateljstva to uzeti blagoizvole i izvan Nerexina naši!

Pranina i Jurba.

Fr. Si čul kako on mestričina deli lopove postenem ljudem?
Jur. Ono su brate zadnji sforci, zač mu se vrazja piše.
Fr. Tako ča j' prišal vrag po svoje?
Jur. Varamente malo prekasno, ma još vavek na dobu!

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U parlamentu će biti stavljen od strane česke predlog, da se sve slavenske stranke slože u jednu užu i širu svezu. U širu došli bi i Poljaci, kojim bi bilo slobodno, da se u jezikovnih, narodnih i autonomnih pitanjih proglašuju solidarnimi sa ostalimi slavenskim strankami. U užu svezu stupili bi Mladočesi, česki konservativci, agrarici i narodni socijalisti, radikalni Rusini, svi Hrvati, Slovinci i Srbi. Uža sveza imala bi 130, šira 191 zastupnika. Odnosuje uže sveze ustanovljalo bi zajedničko parlamentarno po-vjerenstvo, koje bi imalo stupiti od slučaja do slučaja u doticaj sa poljskim parlamentarnim povjerenstvom. Tomu predlogu dalo je povoda nasilno postupanje Veliko-Niemca, kojim se podređuju ne samo sve ujemačke stranke, već i isti kršćanski socijalisti te čak i sama vlada.

U českom saboru biti će nakon obavljanih naknadnih izbora ovako zastupane pojedine stranke: 68 Mladočeha, 28 njemačka napredna stranka, 24 Veliko-Niemci, 21 česki agrarci, njemačka pučka stranka 12, Staročesi 6, njemački agrarci 3, česki radikali 2, kršćanski socijalisti 1, česki radikalni naprednjaci 1, konservativni velepjesdnici 49, ustavovjerci 21, virilisti 6. Od 242 zastupnika českoga sabora imade ih 92, koji su novi članovi sabora. Ustavovjerni velepjesjed vraća se ovaj put u sabor nakon 18 godina pasivnosti. Najstariji član sabora, koji je biran od početka ustava, jest dr. Eduard Greger. On sjedi u saboru 40 godina.

Izbor za dalmatinski sabor vrsiti će će dne 10. decembra za seoske občine koje će birati 20 zastupnika u 12 izbornih kotara. Dne 12. decembra birati će 8 zastupnika gradovi i 3 zastupnika trgovačko-obrtničke komore; dne 21. decembra birati će se 10 zastupnika iz razreda velepjesdnika u 4 izborna kotara. U Dalmaciji očekuju pravi rodoljubi, da neće biti žostoke borbe između raznih hrvatskih stranaka, koje će izvojevati sjajnu pohjedu jedino tada, budu li složne proti trećemu t. j. proti srbsko-talijanškom savezu.

Hrvatski sabor u Zagrebu nastavio je svoje sjednice dne 21. t. mj. Nakon raznih priobćenja i podnesaka, među kojima bi-

jaše dopis zemaljske vlade radi izbora zastupnika na zajednički sabor, predložio je predsjednik združene opozicije dr. Bresziansky, da se dopis glede izbora uputi posebnom saboru od 7 članova. Njega su predložili drugovi dr. Mazzura i dr. Vrbanec, koji je proti njemu govorio čitav večer dr. Eggersdorfer. Većina prihvatila je predlog vladin, da se provede izbor članova na zajednički sabor. U sljedećoj sjednici imerala je saboraka većina svoje članove na zajednički sabor u Budimpešti. Glasovale je samo vladina većina. Pod konac sjednice pročitao predsjednik banov dopis, kojim javlja, da ga je Njegov Velikanstvo kralj opunomoćio, da proglašuje sabor razpustenim i zaključenim.

Srbija. Povodom otvorenja narodne skupštine i senata, izrekao je kralj Aleksander dne 20. t. mj. novomu zastupstvu priestolnom govor. U sabornicu došao je kralj sa kraljicom i bogatom pratnjom. U priestolnom govoru iztice kralj, da će novi ustav povratiti Srbiji unutrašnji mir i poredak. On se smatra sretnim, što može pred narodnim zastupstvom položiti prisegu na novi ustav. Kralj se zahvaljuje narodu, što ga je na prvom putovanju diljem kraljevine svečano dočekao. Odnosaji Srbije napram svim državama da su izpravni i prijateljski. Napose istaknu kralj prijateljske odnosaje sa Rusijom i Austro-Agarskom. Glede odnosaja sa Crnom Gorom reče kralj: da su danas ti odnosaji lakovi, kako se dolikuje dvim državam jednoga naroda.

Mjestne:

Sastanak u svrhu podizanja spomenika blagopokojnog carici i kraljici Jelisavi obdržavao se jučer večer u dvorani „Grada Pilsen“ u prisutnosti liepog broja občinstva, među kojima opazimo i g. dr. Leginju. Predsjednik, graditelj Gayer, pozdravio prisutne pozvav jih na trikratni uzvik Njegov. Velicanstvu te zatim dao rieči našemu rodoljubu gosp. Niku Mardesiću, koji u liepog talijanštini pjesnički prozborio kralku besjedu punu zara i iskrene ljubavi do stvari, koju si odbor preduzeo. Poslie g. Mardesića izvjestio je g. Devescovi o radu užeg odbora te u imenu odbora izjavio, da su bili pozvani k sastanku sve oblasti, društva i novinarstvo; naglasio je, da se osim „Prvog istarskog Sokola“ i „Čitaonice“ te još nekoliko društava nije odazvalo nijedno mjestno društvo bilo isto patrijotično ili ne. Isto tako od pozvanih novina, da je zastupana iz Pule jedina „Naša Sloga“, zatim „Triester Zeitung“ te „Voce Catolica“ iz Trenta. Gosp. Gajer je pročitao razna pisma dostojanstvenika mornarice i drugih oblasti, među kojima ono g. admirala Spauna, s kojim javlja, da prima pokroviteljstvo društva. Pročitao je također pismo biskupa Flappa, kojim javlja, da nije mogao odgovoriti prije, jer da se je prije informirao o namjeri pokretača kod političke oblasti, dotim g. zemaljski kapetan Campitelli na dva pisma niti odgovorio nije. Gosp. Antonelli pročitao je račun o sabranih milodarih te izjavio, da je dosada potpisano do 8000 kruna. Nakon što je g. Gajer pročitao dopis kot. glavarstva u pogledu dozvole sabiranja prinosa, a gosp. Antonelli sastavak proglaš, je g. Niko Mardesić u hrvatskom jeziku prozborio oduševljeno zgodnu besjedu naglasiv odanost vazda vjernog hrvatskog naroda do vladarske kuće. Nakon toga je g. Gajer zaključio sastanak, na što je sledilo potpisivanje proglaš, koji će se izdati u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku.

Nesreća na moru. Dne 23. t. mj. vraćala se je u našu luku čozotška ribarska ladja „Celeste“, kad ju iznenada između zaljeva Vergarola i otoka svi Andrije zahvatilo ostar vjeter i prevrnu. Na ladji bijahu osim vlastnika Andjela Scarpa, tri mornara i dvanaestgodisnji dečko Ivan Perini. Prva četvorica uhvatise se za preobrnjena ladju dočim je dečka nestalo

u mora. Drži se, da ga je povukla sobom
mreža u more, koje je na onomu mjestu
doboko do 40 metara.

Jedna ladica na paru vojne morna-
rice priskoči nesretnikom na pomoć te ih
sa preobrnjenom ladjom dovuče na kraj.
Vlasnik ladje i mornari pretrpiše štetu
od kojih 600 kruna, jer je sa ladje ne-
stala mreža, odjela, sprava itd.

Pokrajinske:

Interpelacija zastupnika Spiničića
i drugova. U sjednici carevinskoga vjeća
od dne 25. t. mj. stavio je naš zastupnik
g. prof. Spiničić sa drugovi interpelaciju
na ministra-predsjednika kao upravitelja
ministra-izvanjskih posala radi pozna-
tog događaja sa nesretnim radnikom Hr-
vatom, koga su našli mrtvoga u zatvorih
občine Vižinada, o čemu bijaše govora i
u našem listu. Interpelaciju priobličiti ćemo
čim nam stigne u cijelosti u hrvatskom
prevodu.

Izbori za pokrajinski sabor Istre.
Sada je konačno odlučeno, da će se oba-
viti izbori zastupnika na zemaljski sabor
Istre slijedećih dana: Dne 5. decembra
t. g. birati će zastupnike sve izvanjske
občine Istre; dne 7. decembra svi gradovi
i trgovačko-obrtnička komora, a dne 9.
decembra veliki posjed.

Spomenutih dana birati će se dakle
zastupnike, ali prije valja izabrati fidu-
cijare, i to za izvanjske občine. Izbor fidu-
cijara biti će dakle stalno mjeseca no-
vembra t. g. Za nas je najvažniji posao
izbor fiducijara, koji će birati dne 5. de-
cembra zastupnike. Radi toga ključno
prijateljem i istomišljenikom opet i opet:
na posao dok je vrijeme!

Petvrđjem zakon. Službeni list
bečke vlade „Wiener Zeitung“ od dne
23. t. mj. priobćuje, da je Njegov. Veličanstvo
cesar i kralj potvrdio zakonu os-
novu prihvaćenu u posljednjem zasjedanju
istarakoga sabora, kojim se mienjaju ne-
ke ustanove postojećih zemaljskih za-
kona o pravnih odnošajih učitelja na
javnih pučkih školah Istre. To ustanove
tjču: se poboljšanja učiteljskih plaća, ili
da govorimo sa tršćanskim „Gifuttom“:
tjču se poboljšanja plaće talijanskih učitelja!
(Ne će jezik nego na skrbinu. Op. slag.)

Naši talijančiči neće da zaostanu
jedan za drugim kad treba da demonst-
riraju protiv našemu narodu ili protiv poje-
dincu odličnjaku. Povodom smrti i po-
greba pok. biskupa Sterka demonstrirali
su tršćanski lažliberalci, koji su roblje
tamošnjih židova tim, što nisu prisustvo-
vali sprovodu, što su zabranili vatrogas-
cem, gradskoj straži i gradskoj kapeli
svako sudjelovanje kod pogreba. Zadnji
čin te židovske tragi-komedije odigrao se
je u glasovitoj sjednici gradskoga zastup-
stva, u kojoj se pokazao vrijednim po-
tomci 2-tisućgodisnje latinske kulture. Po
onoj: digla žaba nogu, morao se je
i slavni Kopar povesti sa primjerom trš-
ćanskih obrezanika. I koparski službeni
krugovi odlučilo, da se neima službeno
sudjelovati kod pogreba biskupa... i ko-
parskoga. Dakako, trebalo je sučaviti čast
i dostojanstvo glavnoga grada Istre, koju
nesmije u ničem zaostati za još slavnijim
Trstom. Gradsko vijeće zaključilo dakle, da
se neide na pogreb, jer je biskup bio u
svemu protivan (?) Talijanom. O tom
zaključku izvestio je u zadnjoj sjednici
gradskoga zastupstva načelnik, obradivši
to postupanje gradske uprave. Ne samo u
Trstu, reče, ali ni ovdje u Kopru nismo
hijeli prisustvovati zadošnicam za biskupa
Sterka, jer bijaše naš protivnik (?). Da
bude pako kontrast što veći, priobličiti od-
mah nakon toga načelnik, da je u ime
grada čestitao novoimenovanomu kapitu-
larnomu vikaru preč. g. Petroni-u. Jed-
nomu, i to nadpastiru, ni: Bog te poni-
luj! a drugomu: hosana! Biskup Sterk
nije zaisto zaslužio toliko maržnje, prezira
i osvete od strane Talijana, kojim nije
nikada u ničem hotice zakrivio i koji nije

imao drugo krivnje nego li tu, što se nije
rodio Talijanom, Bog: prosti onim, koji
neznaju što rade!

Gospoda na agitaciji. Pod občinu
piranšku spadaju na tamošnjem kraju tri
slovenska sela, koja su u crkvenom, škol-
skom i narodnom pogledu silno zanema-
rana. Talijanska gospoda u Piranu neće,
da se oni čestiti seljaci pridignu ni mo-
ralno ni materijalno, jer ih lakše za nos
vode. Bez škole i svećenika ostavljeni su
sami sebi, izručeni na milost i nemilost
talijanskoj gospodi u Piranu. Ona gospoda
nećine ništa za osvješćenje onoga puka,
koga zlorabe u svoje nečiste svrhe. Posje-
đuju ga jedino u vrijeme izbora, da ga
predobiju za talijansku stvar, da im sirota
pomogne tlačiti ostalo svoju braću diljem
Istre. Povodom zadnjih državnih izbora
nahrupio gospodski plaćenici kao gladni
vuci na neuke seljake te se je većina njih
dala prevartiti uzprkos otkinutih opomena
prevriednog im dekana i takrenih im pri-
jatelja. Mitom i grožnjom predobivše ve-
ćinu njih gospodski gostine. Sviestniji i
neodvisniji ostali su vjerni svomu narodu.
Njih nije moglo skloniti ni mito ni grožnja
na narodnu izdaju.

Piranska gospoda, znajući, da su ze-
maljski izbor pred vratim i da će trebati
glasove onih naših seljaka, dade se jurve
kod njih na agitaciju. Da pako stvar ne-
pade odviše u oči upriličilo prošle nedjelje
izlet u sv. Petar. U pet omnibusa odve-
zoše se Piranci sa načelnikom i glazbom
u ono mjesto. Plaćenici gospodski doče-
kaše ih pred selom. Gospoda upriličilo se
u obćinskoj kući ples, znajući, da će tim
najlakše primamiti mužku i žensku mladež,
a dužnike i odvishjake imaju i tako u
žepu.

Plemenito djelo učinili bi oni naši
rodoljubi iz okolnih mjesta, koji bi na
vrijeme podučili onaj biedni narod, da se
čuva sladkih riečih talijanaša, koji ih
poznaju samo u vrijeme izbora, a inače
su im odurni šć a vil

Iz Cresca nam pišu dne 13. tek:
Mnogo koješta imali bismo pisati o pos-
tarskim stvarima i o našem poste-mestru,
kojega nazivlju „l'impiegato inapuntabile“.
Za danas donosimo slijedeće: Mate Hrčić
(Rus) imade sina Ivana vojničkog bje-
gunca, kojeg je vojnička oblast aretirala u
Bregencu. Taj sin pise oteu, da mu po-
šalje koju forintu, jer da u zatvoru strada.
Jadan otac i sam u novčanoj oskudici,
potraži među rođjaci i nakupi 10 for.
koje odmah preda na poštu i to negdje
početkom augusta t. g. Nadzorničtvo vo-
jničkog zatvora u Bregencu povrali pošiljku
natrag u Cres opazkom, da se vojnikom
u zatvoru nedozvoljava primiti novaca.
Prošlo od toga nekoliko mjeseci, kad su-
sretnu otac g. postmeštra negdje na putu
i zapita ga, što će reć, da mu sin ništa
nejavlja o primljenom novcu? Na to će
njemu g. postmeštar: „che bezz, che
bezz, se i bezz i ve se da mi za da
quando, se la quittance a ve li darò“!
Otac usupnut i srdit odbrusi mu par
smožnih i podje svome susjedu g. oru-
žničkom stražmeštru, da mu učini namiru
i njome potegne svoje novce!

Iran Sablić (Dorčić) imao je sina
takodjer vojnika na smrt bolesna u e. i
kr. spitalu u Pulj. Liečnik, dobra duša,
videć, da će vojnik jedva preboljeti i da
udovolji sinu, telegrafira majci, da bi došla
u Pulju, što skorije, jer da ju želi sin
dijeli. — Telegram došao na ured u Cres,
ali naš g. postmeštar s njime jednostavno
u kut, jer je bio adresiran: H a b l i ć
J o h a n n, mjesto S a b l i ć J o h a n n. —
Nevideć sin majke u Pulj ni prvog, ni
drugog a ni trećeg dana, zamoli liečnika,
da mu opet telegrafira po majku. — Ovaj
drugi telegram bio je, odveć sretan, jer
mjesto jednog, donio tužaoj majci dva
telegrama, na jednom, — onoga od pone-
djeljka, ovoga od petka i, Suvršno je i na-
pomenuti, da je brižna majka neplašć se
ni truda ni troška na vrat na nos preko

Zmerna i Rieke željeznicom krenula u
Pulu k umirajućem svom sinku.

Ovim dvim sličicam i nepobitnim či-
njenicam, mi nećemo nacitati nit slova
komentar, samo rekao nam je jedan
susjedni naš postmeštar, da taj naš
gospodin mora imati nekog debelog kuma
za ledjima, jer da bi on za samj jedan
takav čin morao odmah pakovati i
poći na imanje.

Naš se gospodin svega toga neboji,
jer osim debelih kumova, on je takodjer
jedan od poglavitih stupova, koji podržaje
na vladi ove nesretne obćine slavno vla-
dajuću dinastiju.

Iz Kastavčine pišu nam 17. t. mj.:
U našoj obćini vrši službu dimnjčicara neki
Talijan. Mi protiv tomu Talijanu nemamo
ništa, premda znamo, da talijanske obćine
diljem Istre nebi u svojoj obćini trpjela
dimnjčicara-Hrvata, nu zahtjevamo od njega,
a na to imamo pravo, da vrši svoju službu
i da ne hučka naš inače miran i miro-
ljubiv narod protiv pojedincima a još manje
protiv obćini od koje on živi.

Talijani digoše nebo i pakro proti
našoj obćini, pa misle i gorišpomenutom
dimnjčičaru naći sredstvo da bune naš
narod, da mogu onda u mutnom lovit.
Taj delija, kako se pripovjeda, nagovoren
od voloske talijanske podružnice za bun-
jenje naroda u Liburniji, začeo je širiti
među narodom kojekakve laži, da pod-
kopa ugled obćine i njenih predstavnika i
da sije nemir i smutnju među narod.
Znamo mi dobro, kamo on smjera; izbori
za pokrajinski sabor su pred vratima pa
valja raditi, a dobro bi bilo koju krajaru
zaslužiti, jer se zima bliža.

Našim ljudem na vanjštini preporu-
đujemo, da uzmu meću, te da potjeraju
tog tudjina ako im počme laži pripovje-
dati, a obćini našoj pak stavljamo na srce,
da dade iztražiti što je na stvari, te da
tog deliju prijavi sudu rad bunjenja na-
roda protiv javnim oblastim.

Prošli tjedan obdržavala je naša za-
sluzna „Bratovščina hrv. ljudi u Istri“ u
Kastvu svoju redovitu glavnu skupštinu
sa obćinim dnevnim redom. Biran ili bolje
rekuć potvrđen bje prijašnji upravni i
nadzorni odbor, a pošto će se posebice
tiskati izvješće, ne će se upustati u rad
tog društva, već će samo iztknuti, da je
od njeko doba jenjalo ono prijašnje zani-
manje za to velevažno društvo. Istina je
doduše, da je to društvo bilo jedno od
prvih hrvatskih društava u Istri, koje je
imalo svrhu, da podupire naše siromašne
mladiće u srednjim i višim školam i da
su mu se tekom vremena pridružila dva
ništa manje važna društva, naime „Družba
sv. C. i M.“ i „Djačko pripomoćno društvo“
u Pazinu, nu društvo nije prestalo vršiti
svoje plemenite, zadaće, te je dužnost svih
a napose imućnijih hrvatskih rodoljuba
diljem naše domovine, da se prigodom
sjele tog prvorotoca na školskom narod-
nom polju u Istri.

Naše obćinsko zastupstvo odlučilo je
u jednoj od svojih zadnjih sjednica, da se
podari „Djačkom pripomoćnom društvu“ u
Pazinu iznos kruna 50 mjesto viacna bla-
gopokojnom biskupu A. M. Sterku, bivšem
počasnom građaninu grada Kastva. —
Nama je milo, što naše rodoljubno ob-
ćinsko zastupstvo znađe u više prigoda
dati izražaja svom rodoljublju te mislimo,
da bi se u njega moglo ugledati i druga
naša obćinska zastupstva diljem Istre, po-
dariv godimice koju stotinicu kruna u na-
rodne svrhe. Tako rade i talijanske obćine,
pa se ne smijemo začati slediti njihov
primjer.

Pred zgradom namjestništva u
Trstu započeli su nedavno radnici kopati
temelje za novu namjestničku zgradu, na
prostoru stare zgrade. Jedan metar izpod
zemlje, nedaleko od glavnog ulaza biveše
zgrade našoše, jed n u b o m b u, koja

bijaše predana redarstvu. Strukovnjaci
izjavio, da je morala biti pod zemljom
4—5 godina. Zakopana bijaše dakle za
vrijeme namjestnika Rinaldinia. Ta bomba
mogla je doći pod zemlju kad se je mie-
njalo plisice ili vodovodne ciev. Komu
bijaše namijenjena? Stalno no u proslavu
koje visoko položene osobe, koja je imala
biti u namjestničkoj zgradi s njom poz-
dravljena. Značajno je, što o tom otkriću
šute talijanski i njemački listovi grada
Trsta. Ipak je to pronašće toliko vried-
nosti, da bi bili morali rećeni listovi bar
među dnevnim vijestim o njemu progov-
oriti.

U gradu Trstu igrao je do sada
veliku ulogu gradski židover Mihovil Joras,
koji bijaše ljubimcem vladajuće židovske
svojte. Njegov upliv bijaše u lažliberalnih
krugovih tolik, da su ga ironički nazvali
drugim građaninom. Židovaru Jorasu bi-
jaše sve dozvoljeno, jer je stajao pod okri-
ljenjem svemogućih židova. Ali konačno do-
dijem je i silni Joras. Na privatnu prijavu
pošla je sudbeno-redarstvena komisija
pretražiti zemljište, gdje je židover uz
samm cestu i pod samu koru zemlje za-
kopao dosta mrcine, koju bi bio morao u
posebnoj peći izpaliti, za što je i dobivao
badava ugljenje, koje je on prodavao.
Radi toga bijaše suspendiran.

Iz drugih krajeva:

U zadnjoj sjednici talijanskoga
političkoga društva za Dalmaciju, sa sje-
lom u Zadru zaključilo, da neće posta-
vljati nigdje svojih kandidata nego u 6
izborničtva zadržskih, gdje imadu jošte
prevlast zbog popustljivosti vlade, neod-
lučnosti tamošnjih Hrvata i zaslijepljenosti
izvanjskoga puka. Dalmatinski talijanaši
nisu mogli ni stvoriti drugog zaključka,
ako se nisu htjeli gradno osramotiti.

**Umrla od radosti. Gospođa Fran-
jica Galić** imala je kod vojnika sina
Adolfa, koji se je nalazio u Gružu u Dal-
maciji. Sretnim slučajem dobije sin ne-
nadno dopust, te, ne obavijest nikoga
doma, dodje na Rieku, da majku ugodno
iznenadi. Čim ga ova vidi, krikne od ve-
selja, ali dalje ne mogae, nego padne na
tle. Za malo vremena umre. Ubila ju
radost, što je vidjela svoga sina.

U ljubljani preminao je ovih dana
u bolnici g. Jakov Alešovec, bivši urednik
„Brenčelja“ i slovenski pisac, nakno duge
i teške bolesti. Njegovom pogrebu pris-
tvovali su slovenski novinari, pisci, čla-
novi kazalista itd. Viećni mu pokoj!

C. kr. poštanski nadkontroler u
Carigradu g. Nikola Duda n imenovan je
c. kr. post. savjetnikom u Trstu; g. dr.
Teodor Sveceny c. kr. post. komesar
u Trstu ide u Carigrad kao post. nad-
komesar.

U Trstu su dva politička društva...
na umoru, t. j. stari „Progresso“ i mlada
„Democrazia“. Pod zastavom prvoga sa-
kupljaju se stariji vodje talijanske stranke,
kojim su na čelu židovi: Luzzatto,
Venezian, Morpurgo itd., dočim se
nalozu u drugom mladiji življi, koji se pred
dvije godine odciepiše od „Progressa“ radi
njegove tobož neodlučnosti i mljohavosti.
Ovim je na čelu poznati liečnik S p a d o n i,
koji bi sada igrao ulogu vodje
čiste irredente pod zaštitom austrijskog
crla. Mlado društvo nastalo je iz prkosa i
častihleplja, jer se je htjelo mladim talij-
janašem sjediti na čelu ili bar u odboru
novoga društva. Ova talijanska politička
društva pokazao svoju nemogućnost povodom
zadnjih državnih izbora. Kandidati njihovi
pobjediše doduše pod zaštitom vladajućeg
sustava u Primorju, ali uspjeh Slavena
Trsta i okolice u V. kuriji razklizao je
do temelja i onako gnjile stupove rećenih
društava. Odmah nakon tih izbora htje-
doše kolovođe „Progressa“, da se talij-
janska politička društva preustroje ili ako
je moguće stope u jedno veliko društvo.

